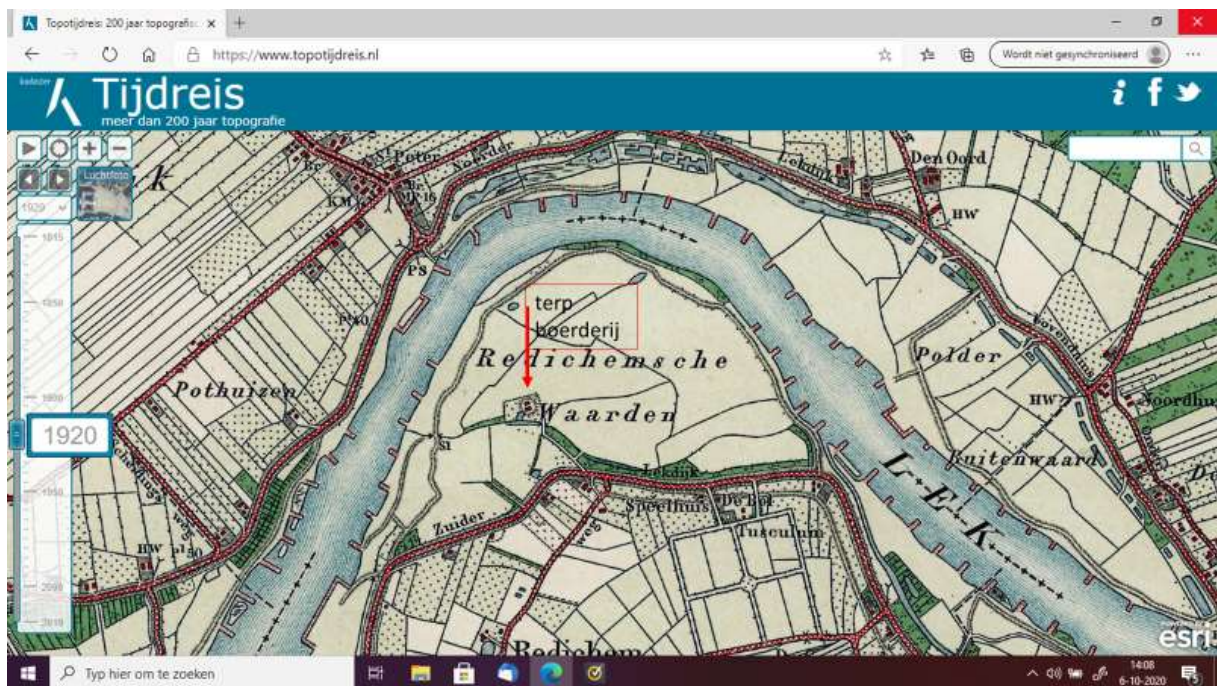

Toekomstig beheer Redichemse Waard

Inleiding

Tijdens een wandeling van het Collectief door de Redichemse Waard op 5 oktober 2020 kreeg ik, Peter Verhallen, de indruk dat bij de gedelegeerden de kennis over de groenontwikkeling in de Redichemse Waard, over de laatste decennia, niet op orde is. In deze notitie willen wij, Watersportvereniging De Helling, daarom aandacht vragen voor een stukje geschiedenis van de Redichemse Waard. Met als doel de Cultuurhistorische waarden van het gebied beter te beschermen en daarbij de Afgraving als veilige zeilplas voor onze jeugd te behouden. Wij pleiten voor een groenbeheer dat de beoogde functies van het gebied recht doet. Dat het onderhoud aan de begroeiing achterstallig is, hebben we tijdens de wandeling gezien. Ander aandachtspunt is het grove bouwafval dat langs de oevers aan noord- en oostzijde van de plas is gestort. Deze oevers zijn daardoor onbruikbaar, zelfs gevaarlijk voor waterrecreatie en moet worden aangepakt. Het verontdiepen van de plas is funest voor alle vormen van waterrecreatie en mag niet gebeuren.

Mijn verhaal doe ik aan de hand van de site Topotijdreis.nl en mijn kennis over het gebied sinds 1970. In 1970 hebben mijn broers en ik een zeilboot gekregen van onze ouders. Ik zeil dus al 50 jaar op de Lek 😊 en kom dus ook al 50 jaar op de Afgraving.

Figuur 1 Redichemsche Waarden situatie 1920

Situatie 1920

Figuur 1 geeft de situatie weer in 1920. De situatie van 100 jaar geleden. Goed zichtbaar is de boerderij op de terp. Een strook van begroeiing is te zien langs de dijk, langs het weggetje naar de boerderij op de terp en een smalle strook in het verlengde daarvan richting het westen. De begroeiing met monumentale knotwilgen (foto) langs het weggetje en de begroeiing langs de afwatering is er nog steeds. De toegangsweg en de afwatering van de uiterwaarde is ook op de eerste topografische kaart uit 1815 (figuur 2) te zien. De sloot in de Redichemsche Waard voerde het

water af in westelijke richting. Andere begroeiing op het kaartje uit 1920 is het Pikse Boogerdje en de dubbele meidoornhaag in de uiterwaarde tegenover Ora et Labora. (heden De Appelgaard).

Figuur 2 Redichemsche Waarden situatie 1815

Foto: Redichemse Waard winter 2007/2008

Foto: Toegangsweg Redichemse Waard januari 2010

Situatie 1960 – 1980

Vanwege de aanleg van de jachthaven in Culemborg is in 1968-69 een tijdelijke jachthaven in de Redichemsche Waard geweest. Het moet ook rond deze tijd zijn geweest dat de boerderij op de terp is gesloopt. De ingang vanaf de rivier was aan de oostzijde.

Figuur 3 Redichemsche Waard situatie 1966

Figuur 4 Redichemsche Waard situatie 1977

Situatie 1980 – 2000

Rond 1990 is de ingang naar de westzijde verplaatst. De ingang aan de oostzijde is gedicht met o.a. bouwafval bestaande uit betonnen heipalen. Deze zijn nog langs de oever zichtbaar. Op het kaartje uit 1993 zijn veel zandstrandjes te zien. Er is nog geen sprake van begroeiing rond de plas. Ook op de foto van het jeugdzeilen uit 1989 is weinig of geen begroeiing te zien.

Figuur 5 Redichemsche Waard situatie 1993

Figuur 6 Jeugdzeilen 1989

Figuur 7 Redichemsche Waard situatie 1998

Op de kaartjes uit 1993 en 1998 is een grondepot waarneembaar. De grond heeft een fijne fractie. Je zakte er met je schoenen helemaal in. De grond had blijkbaar geen waarde. Deze grond is er gedeponerd bij het graven van de nieuwe ingang aan de westzijde. Voor de toezichthouder van de Redichemse Waard, de heer Dik Vink, is in de negentiger jaren een stacaravan op de terp geplaatst. Dik heeft niet alleen rond zijn stacaravan, maar ook langs de waterkant wilgentenen in de grond gestoken. Deze zijn inmiddels uitgegroeid tot hoge bomen. Op het topografische kaartje uit 1998 (figuur 7) zijn de bomen langs de waterkant te zien als zwarte stippen.

Situatie 2020

Hieronder een beschrijving van de huidige situatie 2020. De onderwerpen die genoemd verlangen verbetering of herstel.

Begroeiing

De begroeiing rond de plas heeft de laatste decennia flink om zich heen gegrepen. Onderhoud aan de begroeiing heeft mondjesmaat plaats gevonden. Met name langs de zuidelijke oever van de plas heeft zich een aaneengesloten bosschage gevormd. De monumentale knotwilgen langs de toegangsweg hebben duidelijk te lijden onder het slechte onderhoud. Sommige knotwilgen lijken al verloren.

Trouwens, bij het Pikse Boogerdje staan een rij knotwilgen die ook een onderhoudsbeurt kunnen gebruiken.

Terp

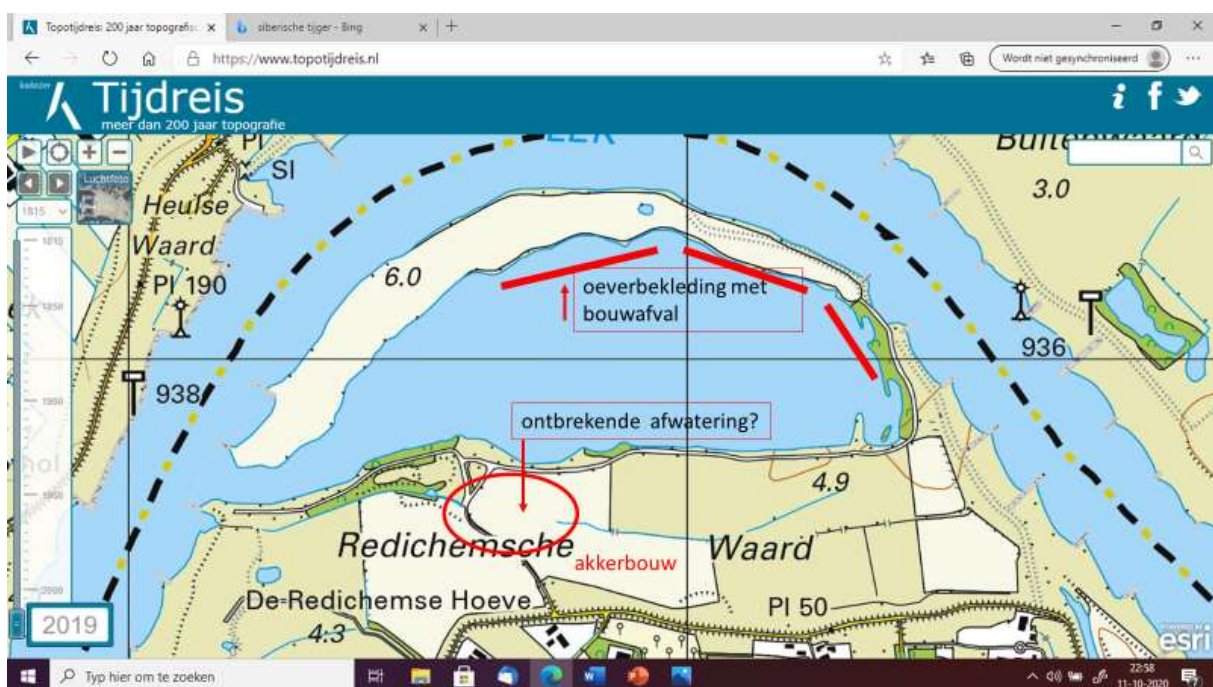
Op en rond de terp en het grondepot wordt de laatste jaren maïs verbouwd. Door het bewerken, het telkens weer uitvlakken van de grond, is het onderscheid tussen terp en grondepot nauwelijks nog waarneembaar. (figuur 8)

Figuur 8 Redichemsche Waard situatie 2019

Gevaarlijke oevers

In figuur 9 zijn aangegeven de locaties waar langs de oevers, onder de waterlijn, bouwafval is gestort. Bouwafval zoals betonblokken met wapeningsstaal dat uit het beton steekt. Deze oevers zijn daardoor onbruikbaar en zelfs gevaarlijk voor waterrecreatie. Ons voorstel is het puin dat te dicht bij het wateroppervlak ligt naar diepere gedeeltes van de plas te verplaatsen.

Figuur 9 Redichemsche Waard bouwafval

Betonnen (speel)elementen

Bij "het strandje" zijn betonnen elementen geplaatst (figuur 7) afkomstig van de Prinses Beatrixsluis bij Vreeswijk. Op de bodem van de plas liggen nog meer van deze elementen. Op de onderstaande foto's is te zien dat zij hebben gediend als geleidewerk voor de scheepvaart aldaar.

Foto's: Prinses Beatrixsluis Vreeswijk

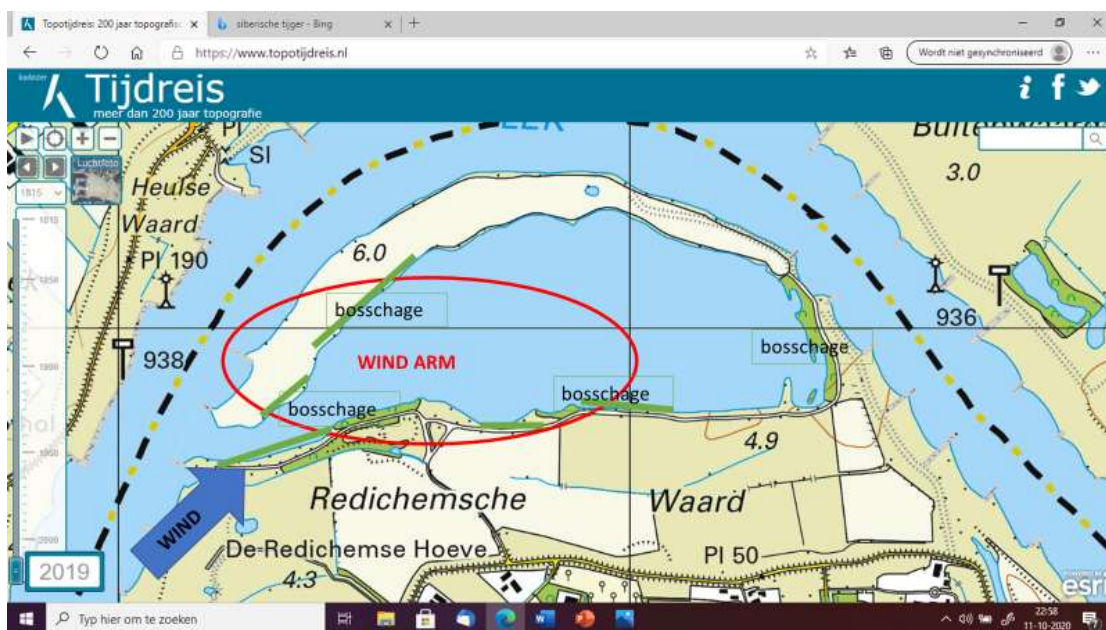
Afwatering

Op de topografische kaarten van de laatste jaren ontbreekt een stuk van de afwateringsloot. Zie figuur 9. Dit is ook in de praktijk het geval. Mogelijk is bij het bewerken van de grond een gedeelte van deze originele sloot (figuur 2) dichtgeschoven. Dit zou kunnen betekenen dat de afwatering van de Redichemse Waard ontregeld is.

Jeugdzeilen

In deze notitie willen wij aandacht vragen voor de officiële functie van "zeilplas". Een functie die als gevolg van de ongecontroleerd groei van bomen, knotwilgen op de zuidoever om zeep wordt geholpen.

Bomen verstoren de wind over een afstand van 10-maal de hoogte van de bomen. De bomen bij de ingang zijn inmiddels zo hoog dat de plas inzeilen vanaf de rivier alleen mogelijk is bij wind uit noordelijke richtingen. In Nederland komt de wind meestal uit westelijke richtingen. De bosschages bevinden zich met name langs de zuidoever, maar is ook aanwezig langs de andere oevers. Bij de in NL meest voorkomende zuidwestenwind is een groot deel van de zeilplas windarm. Het zeilen en het geven van zeillessen aan onze jeugd is bijna onmogelijk geworden. Zie figuur 9. Om de wind weer toegang te geven tot de plas moet het groen worden beheerd.

Figuur 9 Redichemse Waard bosschages versus wind 2020

Samenvatting

Voor de watersportvereniging De Helling zijn voor het toekomst beheer van de Redichemse Waard de volgende zaken van belang:

1. Beperken en beheren van de begroeiing rondom de plas. Van oudsher is het een open gebied met enkele knotwilgen langs de toegangsweg en meidoornhaag als perceelscheiding, maar verder overwegend lage begroeiing. Hierdoor blijft het originele karakter behouden, blijft de functie als zeilplas in tact en doet recht aan het programma voor "Ruimte voor de rivier". De begroeiing moet worden beheerd. Momenteel is sprake van achterstallig onderhoud. Voor het behoud van de monumentale knotwilgen moet met spoed een inhaalslag worden gemaakt.
2. Veilig maken van de oevers. Voorstel: daar waar het puin te dicht bij het wateroppervlak ligt moet dit naar de diepere gedeeltes van de plas worden verplaatst.
3. Het verontdiepen van de plas is funest voor alle vormen van waterrecreatie en mag niet gebeuren.

Culemborg, 14 oktober 2020

Peter Verhallen